

[Foreign experience of state regulation of physical culture and sports]. Aktualni problemy derzhavy i prava. 79. S. 51–57. [in Ukrainian]

5. Helland, K. (2007). Changing Sports, Changing Media [Changing Sports, Changing Media]. Nordicom Review. Jubilee Issue. S. 105–119. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЛЕЛЕКА Віталій Миколайович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичної культури та спорту Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського.

Наукові інтереси: американська модель регулювання професійного спорту української діаспори.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

LELEKA Vitalii Mykolayovych – candidate of Pedagogical Sciences, associate professor of the Department of Physical Culture and Sports of V. O. Sukhomlynskyi National University of Mykolaiv.

Scientific interests: The American Model of Regulation of Professional Sports in the Ukrainian Diaspora.

Стаття надійшла до редакції 01.08.2023 р.

УДК 811.1/2(072)

DOI: 10.36550/2415-7988-2023-1-210-263-267

ГАВРИЛЕНКО Ольга Миколаївна –

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов

Центральноукраїнського національного

технічного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6582-6506>

e-mail: olga_kr@i.ua

ВПЛИВ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ НА ЕВОЛЮЦІЮ ОСНОВ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ІНОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Стаття присвячена актуальній темі визначення основ еволюції методики формування іномовних навичок в процесі набуття іномовної компетентності. Використовуючи історичний підхід до аналізу еволюції мов світу виділено період більше 3000 років диференціації мов, що привело до великої їх кількості Шумерська, Аккадська, Єгипетська, Аблайська, Міноїська, Хетська та інші мови, які віднесено їх до стародавніх мов. Виокреслено, що важливою особливістю стародавніх мов є їх емоційність та відчуття в переговорному процесі, що важливо знати при нинішньому формуванні мовних компетентностей суб'єктів навчання. Грецьку емоційну й жваву мову вони вважають однією із найдавніших.

XIX століття започаткувало зворотний процес мовної інтеграції, пов'язаний із розвитком торгівлі, науки, культури, завоюваннями, шлюбами та ін. Люди вступають в контакт і запозичають слова, фрази, граматичні конструкції з інших мов – формуються компетентності з перекладу. Це веде до створення нових мов або діалектів. Окремо виділяються спеціалізовані мови в сферах науки, медицини, права – як потреби у точності та ясності при комунікації.

Починаючи із середини XX ст. все актуальнішою ставала проблема більш «м'якого» навчання. Пізнання внутрішніх рушійних сил, як розв'язання освітніх, виховних, розвивальних, мовних суперечностей є завданням XXI ст. Значна частина педагогічних досліджень проводяться з метою розв'язання проблеми вивчення внутрішніх і зовнішніх, суб'єктивних та об'єктивних суперечностей між пізнавальними процесами, та наявним рівнем компетентності в частині володіння іноземними мовами. Простежується намагання окреслити шляхи та способи збудження внутрішніх психічних сил суб'єктів навчання, як рушійної сили освітнього процесу іномовного характеру. Поряд із позитивними зрушеннями все ж дослідники в цілому залишаються невдоволеними результатами знання випускниками закладів освіти іноземними мовами.

В цьому зв'язку виникла педагогічна проблема: як актуалізувати мотиваційну сферу суб'єктів навчання. Одним із таких педагогічних напрямків розв'язання проблеми є обґрунтування методики формування м'яких та жорстких навичок при навчанні іноземних мов.

Ключові слова: Soft та Hard Skills навички, диференціація, інтеграція, активізація, мотивація, мовна компетентність.

GAVRYLENKO Olga Mykolayivna -

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor Department of Foreign Languages of the

Central Ukrainian National Technical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6582-6506>

e-mail: olga_kr@i.ua

THE INFLUENCE OF INTERDISCIPLINARY INTEGRATION ON THE EVOLUTION OF THE FUNDAMENTALS OF METHODS OF FORMING FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE

The article is devoted to the actual topic of determining the basics of the methodology of teaching foreign language Soft and Hard Skills skills in the process of foreign language competence formation. Using a historical approach to the analysis of the evolution of the world's languages, a period of more than 3,000 years of language differentiation has been identified, which led to a large number of Sumerian, Akkadian, Egyptian, Ablai, Minoan, Hittite and other languages, which are classified as ancient languages. It is pointed out that an important feature of ancient languages is their emotionality and feeling in the negotiation process, which is important to know in the current formation of language competences of subjects of study. They consider the Greek emotional and lively language to be one of the most ancient.

The 19th century started the reverse process of language integration, connected with the development of trade, science, culture, conquests, marriages, etc. People come into contact and borrow words, phrases, grammatical constructions from other languages - translation competences are formed. This leads to the creation of new languages or dialects. Separately, specialized languages in the fields of science, medicine, and law are distinguished - as the need for accuracy and clarity in communication.

Starting from the middle of the 20th century, the problem of "softer" education became more and more urgent. Knowledge of internal driving forces, as a solution to educational, educational, developmental, linguistic contradictions is the task of the 21st century. A significant part of pedagogical research is conducted with the aim of solving the problem of studying internal and external, subjective and objective contradictions between cognitive processes, and the existing level of competence in foreign language proficiency. An attempt to outline the ways and methods of arousing the internal mental forces of subjects of study, as the driving force of the educational process of a foreign language character, is traced. Along with positive developments, however, researchers in general remain dissatisfied with the results of knowledge of foreign language graduates of educational institutions.

In this connection, a pedagogical problem arose: how to actualize the motivational sphere of subjects of study. One of such pedagogical directions for solving the problem is the substantiation of the methodology for the formation of soft and hard skills when teaching foreign languages.

Key words: Soft and Hard Skills, differentiation, integration, activation, motivation, language competence.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Початку ХХІ століття властива інтенсивна міжособистісна комунікація, пошук інноваційних парадигм, розвиток лінгвістичних концепцій. Особливістю традиційних праць з історії мовознавства є те, що мало зверталось уваги на звукову сторону мови [1; 2; 3; 4]. Алк мова є відкритою, динамічною системою, що розвивається синхронно з суспільством. Загально відомо, що із виникненням людини утворилися примітивні засоби для виживання, які поступово удосконалювалися і перетворилися у засоби виробництва, створювалися цивілізації з властивими їм атрибутами. До таких атрибутів відноситься й мова. Незаперечно, що з розвитком матеріального виробництва розвивалася і відповідна мова людей у кожному регіоні планети. Дослідники вважають, що мови виникли близько 3200 років до нашої ери і еволюціонують впродовж тисячоліть унаслідок різних історичних, культурних, географічних та ін. факторів [1; 3]. Аналіз цих факторів дає змогу виокремити кілька загальних напрямків виникнення різних мов й визначити їх психолого-педагогічну привабливість, особливість. Знання цих факторів в значній мірі сприятиме встановленню закономірностей, які необхідно враховувати при формуванні компетентностей у навчанні мов.

Актуальність закономірностей розвитку мов особливо зростали в періоди найбільш інтенсивного розвитку суспільства. Одним із таких періодів, на нашу думку, є ХІХ-ХХ ст. Запити цих часів все більше і більше зростали і набуті століттями класичні педагогічні підходи до навчання, в тому числі й мов не завжди встигали якісно виконувати соціальне замовлення. Аналіз праць Я.А.Коменського (Велика дидактика), Й.Песталотці (Як Гертруда вчить своїх дітей), Й.Гербарта (Загальна педагогіка, виведена з мети виховання), Ф.Дістервега (Керівництво до освіти німецьких вчителів), К.Ушинського (Дитячий світ і хрестоматія) та ін. показав пряму залежність особливостей розвитку й мови від розвитку виробництва, яке в свою чергу залежить від соціального замовлення. В історії раннього

виробництва домінуючим була інтеграція знань, яка вимагала і відповідного рівня розвитку мови. Історичні угруповання людей з різними мовами спілкування (діалектами) змушені були у великих територіальних масштабах користуватися однією і зливалися в один мовний колектив. Науково-технічні промислові революції спрямували науку до диференціації знань, що внесло корективи і до мовних змін.

Проте диференціація пізніше зазнала особливої форми міждисциплінарної інтеграції (з виникненням теорії самоорганізації, цифровізації, створення економічних союзів та ін.). Навіть в одному й тому ж регіоні мова ХV століття значно відрізняється від мови кінця ХХ ст.

Прискорений розвиток науки і науково-технічного прогресу 60-80 років минулого століття привели до частих науково-технічних революцій. Змінилися умови учіння суб'єктів навчання, виникла нова термінологія, значно зріс об'єм різноманітної інформації, специфічним стало соціальне замовлення на фахівців та ін. Тому не випадково виникли особистісно-зорієнтований, діяльнісний, компетентнісний, системний, ресурсний педагогічні підходи навчання. Це є результатом подолання суперечностей, що виникають в результаті запитів та реального стану справ у міжлюдських відносинах [2; 6].

Починаючи з середини ХХ ст. вирішення цих суперечностей спонукало до виникнення STEM – освіти, цифровізації, проектної діяльності, Soft skills (англ. – «гнучкі навички» або «м'які навички») та Hard Skills «жорсткі навички» та ін. У цих умовах особливого значення проблема набуває у зв'язку із формуванням новітньої методики навчання мов, розв'язання якої є актуальним завданням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історичними аспектами розвитку мов, їх диференціації та інтеграції, методики навчання іноземних мов з урахуванням еволюції мов займалися дослідники Н.М.Биць, Р.О.Гришкова, Л.С.Панова, Г.С.Гекаль, Т.М.Тимченко, О.А.Палій, В.А.Греченко, І.В.Чорний, В.А.Кушнеруко, В.А.Режко, О.П.Крижанівський та ін. [1; 2; 3; 6; 7; 8]. Розглядаючи еволюцію мов вони

виділяють диференційовані Шумерську, Аккадську, Єгипетську, Аблаїтську, Мінойську, Хетську. Цей список стародавніх мов можна продовжити.

Грецьку емоційну й жваву мову вони вважають однією із найдавніших. І це не випадково. У IV-III ст. до н.е. грецька мова у значній мірі інтегрувалась з іншими мовами.

В результаті еволюції виробничих відносин на території Китаю відбулася поступова інтеграція діалектів і як наслідок нині китайською говорять більше мільярда людей, нарівні з вживаною на великих територіях англійською.

Аналогічно на території Індії Гінді говорять більше 600 тисяч осіб, як і іспанською в різних країнах світу.

Французькою, арабською, бенгальською диференційовано говорять 280-290 тисяч людей в різних регіонах [3; 4; 5].

Проте спільним висновком є важлива особливість вказаних мов: їх емоційність та психологічне відчуття особливо в переговорних процесах, що важливо знати при формуванні компетентностей суб'єктів навчання у навчанні мов.

В цьому зв'язку цікавим напрямком педагогічних досліджень є вивчення еволюції індоєвропейської мови, яка розкололася (диференціювалася) на багато різних мов, включаючи санскрит, латину, грецьку, англійську, німецьку та інші [11].

Яскравим процесом є диференціація мов у Західній Європі XV ст. Тут після розпаду Римської Імперії ще майже тисячоліття панувала латинська мова, яка поступово була витіснена національними мовами. Створювалися літературно-писемні форми мов разом із розвитком державності, а значить – єдиної писемної мови регіонів. Все ж аж до XVIII століття латинська мова залишалася міжнародною мовою науки і в цьому є раціональне зерно [10].

Таким чином дослідники вважають, що за час еволюції всіх найбільш вживаних мов важливою їх характеристикою є інтегральна та диференціальна особливості. Вони були властиві як для стародавніх мов, так і не втратила своєї ваги і для нинішнього етапу розвитку мов. Такою характеристикою є мовна емоційність, рухливість органів відчуття при передачі інформації та психологічне сприймання особливо в переговорному процесі. Ці властивості залишаються нагальними для більшості вживаних мов світу нині. Ми вважаємо, що окреслені закономірності необхідно враховувати в педагогічних дослідженнях мовного характеру. Визначені особливості доцільно використовувати і при визначенні методів та способів вивчення іноземних мов, формуванні компетентностей у навчанні іноземних мов, психолого-педагогічного пояснення мовних закономірностей та ін.

Мета статті полягає у дослідженні еволюції мов світу та виокремленні принципів загальної та конкретної методики навчання іноземних мов.

Методи дослідження. Історичний та методологічний аналіз мовної еволюції.

Виклад основного матеріалу дослідження. В період ремісничого виробництва мовні бар'єри не були визначальними у суспільстві. В науці домінувала латинь. Тому розвиток спілкування різними мовами аж до Яна Амоса Коменського ґрунтувався в основному на індивідуальних експериментальних, чуттєво предметних формах здобуття умінь та навичок, а відповідно й компетентностей. Для того щоб стати майстром справи за ремісничого виробництва, бути компетентним потрібно було 10-15 років навчатися за усталеною схемою у одного чи декількох майстрів. У кожній галузі виробництва таким рівнем знань та навичок в основному обмежувалося міжособистісне спілкування. З часів першої Англійської промислової революції, яка як запит суспільства привела до створення класно-урочної системи навчання активізувалися педагогічні та методичні дослідження в освіті, актуальною стала іномовна складова методики навчання суб'єктів суспільства.

Від самих початків свого земного буття мові доводиться пристосовуватися до нових обставин, не один раз змагатися за право вижити й для всього цього вона неперервно мусить змінюватися. Тривалий час ці зміни не призводили до трансформації її якісного стану, та одного дня мешканці Апеннінського півострова почали усвідомлювати, що вже говорять не латиною, а італійською, а на Іранському нагір'ї мова пеглеві перетворюється на фарсі, а греки мусять визнати, що поеми Гомера відтепер доступні їм лише в перекладах... В певному сенсі мови, як і люди, є смертними створіннями. Однак набагато частіше зміна мов відбувається не еволюційним шляхом, як у наведених випадках, а в дусі дарвінівської боротьби за існування – соціально сильніша мова витіскає з ужитку більш слабку.

Процес мовної інтеграції пов'язаний із еволюцією суспільства: розвитком торгівлі, науки, культури, міждержавного впливу, шлюбами та ін. Люди вступають в контакт і запозичають слова, фрази, граматичні конструкції з інших мов – формуються компетентності з перекладу. Це веде до створення нових мов або діалектів. Окремо виділяються спеціалізовані мови в сферах науки, медицини, права – як потреби у точності та ясності при комунікації [4; 5; 6].

Міграція та розділення, заселення нових територій, пряма чи непряма колонізація нових територій також приводить до розвитку нових діалектів та мов і в цілому до мовного розвитку і утвердженні специфіки методики навчання цих мов [8]. Важливою характеристикою мови у етнічно та культурно ідентичних груп людей є

прагнення виразити свою унікальність та спільноту, що нагадує консерватизм.

Вказані та ін. фактори призводять до формування й специфіки методик дослідження різноманітності мов нашої планети. Сучасний світ налічує тисячі мов, якими розмовляють мільярди людей, і кожна з них має свою власну історію та унікальні риси.

Американський лінгвіст М.Сводеш вважає, що еволюція мов має свої закономірності і сформував два варіанти списків базових термінів: перший нараховує біля ста лексем, а другий близько двохсот. Ними позначають універсально вживані і необхідні для спілкування різних культур поняття. Для прикладу до них відносяться позначки трамвай, сонце, місяць, мама, брат, голова, штани та ін. Дослідник встановив закономірність: швидкість оновлення базового словника мов є постійною величиною. Він вважає, що впродовж тисячоліття кожна мова в результаті активного функціонування оновлюється на однаковий в межах інтервалу 14-19 відсотків від базової лексики [11]. Започаткований «список Сводеша» продовжили удосконалювати й інші дослідники і підтвердили виявлену закономірність, хоч є дослідники, які не впевнені в цьому. Проте інших закономірностей поки ще ніхто не виявив. Одночасно дослідники вважають, що використання наявних закономірностей сприяє якості навчання іншим мовам, набувається більш вищий рівень мовної компетентності і вже невимушено сприяє на базі твердих (згідно списку Сводеша) навичок розвивати м'яких навичок [9]: комунікація і міжособистісні спілкування, емпатія, здатність до вирішення конфліктів, спроможність працювати в команді, самодисципліна та стійкість, здатність до вирішення проблем та ін. Тому навчання іншої мови із урахуванням еволюції і загальних закономірностей кожної мови, а відповідно і їх особливостей може бути не лише інтелектуальним викликом, а й можливістю закріплювати тверді й розвивати цінні м'які навички, які є важливими у професійному і особистому житті.

В цьому зв'язку особливістю методики формування твердої іншомовної компетентності забезпечується засобами твердих навичок: знання граматики і лексики, словникового запасу і правил мови і вимагає систематичного вивчення і практики; аудіювання і читання, розуміння тексту іншою мовою на слух; вивчення правил та технік формування іншомовної компетентності (фонетика, акцентуація, правила вимови тощо). Сутність Hard Skills навичок у навчанні іноземних мов полягає в тому, що вони представляють собою конкретні елементи знань та навичок, які можна вивчати, вдосконалювати і оцінювати в рамках структурованого навчального процесу. Ці навички є фундаментом для ефективного вивчення та використання іноземних мов у різних сферах

життя, включаючи професійну діяльність, міжнародні відносини та ін.

В приведених роздумах показана відмінність методик формування іншомовної компетентності засобами м'яких та твердих навичок.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, тверді та м'які навички грають важливу роль у формуванні іншомовної компетентності, і оптимальний підхід передбачає мистецтво поєднання обох видів навичок в ході вивчення іноземних мов. Тверді навички надають базу для розуміння мови, а м'які навички допомагають здійснювати комунікацію та впроваджувати мову в реальному житті. В подальшому дослідження доцільно продовжити в напрямку конкретизації понять м'яких та твердих навичок, визначення їх співвідношення в освітньому процесі та формування методики їх використання.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Історія світової та української культури: Підручник для вищ. закл. освіти / В. А. Греченко, І. В. Чорний, В. А. Кушнерук, В. А. Режко. К.: Літера ЛТД, 2006. 480 с.
2. Гаврюшенко О.А., Шейко В.М., Кравченко О.В. Історія світової культури: Навч. посібник. К.: Кондор, 2006. 404 с.
3. Крижанівський О.П. Історія стародавнього світу: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2002. 590 с.
4. На ріках вавілонських: 3 найдавнішої літератури Шумеру, Вавілоноу, Палестини. Київ: Дніпро, 1991. 398 с.
5. Оповідки Давнього Китаю. Київ: Дніпро, 1990.
6. Биць Н.М. Лекції з методики навчання іноземної мови. Львів, 2019. 55с.
7. Панова Л. С. та ін. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: підручник. К.: ВЦ «Академія», 2010. 328 с.
8. Гришкова Р. О. Методика навчання англійської мови за професійним спрямуванням студентів нефілологічних спеціальностей. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. 220 с.
9. Садовий М.І., Трифонова О.М., Вергун І.В. Формування соціально-комунікативної компетентності спілкування іноземними мовами на уроках фізики на засадах білінгвального підходу. Проблеми математичної освіти (ПМО–2019): матер. VIII міжнар. наук.-метод. конф., м. Черкаси, 11-12 квітня 2019 р. С. 77-80.
10. Латинська мова: Підручник / Яковенко Н., Миронова В. Львів: Видавництво УКУ, 2002. 468 с
11. Шумерську та інші давні мови перекладе комп'ютер. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/vert-fut-46541222>
12. Appendix:Swadesh lists. URL: https://en.wiktionary.org/wiki/Appendix:Swadesh_lists

REFERENCES

1. Hrechenko, V. A., Chornyi, I. V., Kushneruk, V. A., Rezhko V. A. (2006). Istoriiia svitovoi ta ukrainiskoi kultury: Pidruchnyk dlia vyshch. zakl. osvity. [History of world and Ukrainian culture: Textbook for universities]. Kyiv. 480 s. [in Ukrainian].

2. Havriushenko, O.A., Sheiko, V.M., Kravchenko, O.V. (2006) *Istoriia svitovoi kultury: Navch. posibnyk*. [History of world culture: Education. manual]. Kyiv. 404 s. [in Ukrainian].
3. Kryzhanivskiy, O.P. (2002) *Istoriia starodavnoho svitu: navchalnyi posibnyk*. [History of the ancient world: a study guide]. Kyiv. 590 s. [in Ukrainian].
4. Na rikakh vavilonskykh: Z naidavnishoi literatury Shumeru, Vavilonu, Palestyny. (1991) [On the rivers of Babylon: From the oldest literature of Sumer, Babylon, Palestine]. Kyiv: Dnipro. 398 s. [in Ukrainian].
5. Opovidky Davnoho Kytaiu. (1990) [Tales of Ancient China]. Kyiv: Dnipro. [in Ukrainian].
6. Byts, N.M. (2019) *Lektsii z metodyky navchannia inozemnoi movy* [Lectures on foreign language teaching methods]. Lviv. 55s. [in Ukrainian].
7. Panova, L.S. ets. (2010) *Metodyka navchannia inozemnykh mov u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh: pidruchnyk* [Methods of teaching foreign languages in general educational institutions: a textbook]. Kyiv. 328 s. [in Ukrainian].
8. Hryshkova, R. O. (2015) *Metodyka navchannia anhliiskoi movy za profesiinym spriamuvanniam studentiv nefilolohichnykh spetsialnostei* [Methodology of English language teaching for professional direction of students of non-philology majors]. Mykolaiv. 220 s. [in Ukrainian].
9. Sadovyi, M.I., Tryfonova, O.M., Verhun, I.V. (2019) *Formuvannia sotsialno-komunikatyvnoi kompetentnosti spilkuvannia inozemnymu movamy na urokakh fizyky na zasadakh bilinhvalnoho pidkhodu* [Formation of socio-communicative competence of

communication in foreign languages in physics lessons on the basis of a bilingual approach.]. *Problemy matematychnoi osvity (PMO–2019)*. Cherkasy. 77-80. [in Ukrainian].

10. Yakovenko, N., Myronova, V. (2002) *Latynska mova: Pidruchnyk* [Latin language: Textbook]. Lviv. 468 s. [in Ukrainian].

11. Shumersku ta inshi davni movy pereklade kompiuter (2018) [Sumerian and other ancient languages will be translated by a computer]. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/vert-fut-46541222> [in Ukrainian].

12. Appendix:Swadesh lists. URL: https://en.wiktionary.org/wiki/Appendix:Swadesh_lists [in English].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ГАВРИЛЕНКО Ольга Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, кафедри іноземних мов Національного технічного університету.

Наукові інтереси: проблеми методики навчання іноземних мов.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

GAVRYLENKO Olga Mykolaivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Foreign Languages of the National Technical University.

Scientific interests: problems of foreign language teaching methods.

Стаття надійшла до редакції 16.07.2023